

ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКЗАМЕН З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Частина 1

Прочитайте наведений нижче фрагмент тексту і виконайте завдання B1-B7; C1-C2.

Варіант 381

Інструкція щодо виконання роботи

Екзаменаційна робота з української літератури складається з 3 частин. На її виконання відводиться 235 хвилин. Рекомендуємо розподілити час на виконання роботи наступним чином: на частини 1, 2 – не більше 2 годин, на частину 3 – 2 години.

Частини 1 і 2 містять аналіз художнього тексту: уривок епічного, ліро-епічного чи драматичного твору, а також ліричний твір. Уважно прочитайте кожен з запропонованих текстів і послідовно виконайте ряд завдань, спрямованих на виявлення особливостей змісту і форми творів, а також їх зв'язок з творами інших авторів.

Аналіз тексту епічного (чи драматичного) твору має наступну структуру: 6 завдань з короткою відповіддю (B1-B3; B5-B7), які вимагають написання слова чи словосполучення, 1 завдання на встановлення відповідності (B4); 2 завдання з розгорнутою відповіддю (C1-C2), які вимагають написання відповіді обсягом 5-10 речень.

Аналіз ліричного твору містить 5 завдань з короткою відповіддю (B) і 2 завдання з розгорнутою відповіддю (C3-C4) обсягом 5-10 речень.

Виконуючи завдання C1-C4, намагайтеся сформулювати пряму відповідь на поставлене питання, уникаючи великих вступів та характеристик.

Для економії часу при виконанні завдань з короткою відповіддю пропускайте ті з них, які викликають у вас труднощі: до них ви зможете повернутися після виконання всієї роботи, якщо залишиться час.

Приступаючи до виконання завдань частини 3, виберіть один із запропонованих проблемних питань і дайте на нього письмову розгорнуту аргументовану відповідь в жанрі твору (обсяг не менше 200 слів).

За кожну правильну відповідь в залежності від рівня складності завдання можна отримати один і більше балів. Бали, отримані вами за виконання завдання, підсумовуються. Намагайтеся виконати як можна більше завдань і набрати найбільшу кількість балів.

Бажаємо успіху!

Надворі весна вповні. Куди не глянь — скрізь розвернулося, розпустилося, зацвіло пишним цвітом. Ясне сонце, тепле й приязне, ще не встигло наложити палючих слідів на землю: як на Великдень дівчина, красується вона в своїм розкішнім убранні... Поле — що безкрає море — скільки зглянеш — розіслало зелений килим, аж сміється в очах. Над ним синім шатром розіп'ялось небо — ні плямочки, ні хмарочки, чисте, прозоре — погляд так і тоне... З неба, як розтоплене золото, летиться на землю блискучий світ сонця; на ланах грає сонячна хвиля; під хвилию спіє хліборобська доля... Легенький вітрець подихав з теплого краю, перебігав з нивки на нивку, живить, освіжав кожну билинку... І ведуть вони між собою тиху-таємну розмову: чутно тільки шелест жита, травиці... А згори лине жайворонкова пісня: доноситься голос, як срібний дзвіночок, — тремтить, переливається, застигав в повітрі... Перериває його перепелячий крик, зірвавшись угору; заглушає докучне сюрчання трав'яних коників, що як не розірвуться, — і все те зливається до купи в якийсь чудний гомін, вривається в душу, розбуркує в ній добрість, щирість, любов до всього... Гарно тобі, любо, весело! На серці стихають негоди на думку не лізуть клопоти: добра надія обгортає тебе добрими думками, бажаннями... Хочеться самому жити й любити; бажаєш кожному щастя. Недаром в таку годину — аби неділя або яке свято — хлібороби виходять на поле хліба обдивлятися!

Отакої саме пори, в неділю, після раннього обіднього часу, — тим шляхом, що, звившись гадюкою, пославсь од великого села Пісок аж до славного колись Ромодану, — йшов молодий чоловік. "Не багатого роду!" — казала проста свита, накинута наопашки, — "та чепурної вдачі", — одмовляла чиста, біла, на грудях вишивана сорочка, виглядаючи з-під свити. Червоний з китицями пояс теліпався до колін, а висока сива шапка з решетилівських смушків, перехилившись набакир, натякала про парубоцьку вдачу...

Йшов справді парубок. На перший погляд — йому, може, літ до двадцятка добиралося. Чорний шовковий пух тільки що висипався на верхній губі, де колись малося бути вусам; на мов стесаній борідці де-где поп'ялось тонке, як павутиння, волоссячко. Ніс невеличкий, тонкий, трохи загострений; темні карі очі — теж гострі; лице довгообразе — козаче; ні високого, ні низького зросту, — тільки плечі широкі, та груди високі... Оце

й уся врода. Таких парубків часто й густо можна зустріти по наших хуторах та селах. Одно тільки в цього неабияке — дуже палкий погляд, бистрий, як блискавка. Ним світилася якась незвичайна сміливість і духовна міць, разом з якоюсь хижою тугою...

Парубок плівся повагом, позакладавши руки назад себе; позирав навкруги своїми блискучими очима; іноді зупинявся й довго розглядав зелене нив'я. То знову йшов; то знов становився де-небудь на згірку — і знов оглядав поле. Ось перейшов і драний місточок посеред лук, на низині, у балці. Під ним ще не висохли весняні калюжі — аж зацвіли, позеленіли: кумкають в них жаби рано й вечір. От опинивсь на невеличкім горбу по той бік місточка; став, обернувся лицем до його; глянув на рудку; перевів погляд на крайне жито. "Оже, тут кращі хліба, ніж під селом, — подумав сам собі, — тут, мабуть, сильніший дощ пройшов..." Знов повернувся, — і рушив далі.

Відповіддю до завдань В1-В7 є слово чи сполучення слів. Впишіть відповіді спочатку в текст роботи, а потім перенесіть їх у бланк відповідей №1 справа від номера відповідного завдання, починаючи з першої клітинки, без пробілів і будь-яких додаткових символів. Кожну букву пишеть в окремій клітинці згідно з наведеними у бланку зразками.

В1 До якого жанру належить твір Панаса Мирного «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»

Відповідь: _____.

В2 На початку твору автор подає розлогий опис природи. Як називається такий спосіб зображення у літературі?

Відповідь: _____.

В3 Як у літературознавстві називається опис зовнішності людини, що використаний у поданому уривку?

Відповідь: _____.

В4 Установіть відповідність між героєм та його вчинком у творі.

До кожної позиції першої колонки доберіть відповідну позицію з другої колонки.

Герой	Вчинок
А) Максим Гудзь	1) убиває панського сторожа
Б) Галя	2) отримує за службу орден Георгія
В) Чіпка	3) відмовляється за гроші від одруження з Галею
	4) вішається з горя

Відповідь запишіть цифрами в таблиці і перенесіть до бланку відповідей №1.

Відповідь:

А	Б	В

В5 Назвіть ім'я персонажа, якого описано на початку твору.

Відповідь: _____.

В6 Укажіть прізвище Чіпки, головного героя твору.

Відповідь: _____.

В7 Укажіть другу назву твору «Хіба ревуть воли, як ясла повні?».

Відповідь: _____.

Для виконання завдань С1 і С2 використовуйте бланк відповідей №2. Запишіть спочатку номер завдання, а потім дайте відповідь на питання обсягом 5-10 речень. Відповіді записуйте чітко і розбірливо.

С1 Поясніть значення алегоричної назви твору Панаса Мирного «Хіба ревуть воли, як ясла повні?».

С2 З'ясуйте, у чому полягає типовість Чіпки як героя свого часу (після реформи 1861 р.), звертаючись до прикладів творів української літератури, які б розкривали драму «пропащої сили», нереалізованих можливостей людини. Наведіть 2-3 приклади.

Частина 2

Прочитайте наведену нижче поезію і виконайте завдання В8-В12; С3-С4.

Реве та стогне Дніпр широкий,
Сердитий вітер завива,
Додолу верби гне високі,
Горами хвилю підійма.
І блідний місяць на ту пору
Із хмари де-де виглядав,
Неначе човен в синім морі
То виринав, то потопав.
Ще треті півні не співали,
Ніхто ніде не гомонів,
Сичі в гаю перекликались,
Та ясен раз у раз скрипів.

Відповіддю до завдань В8-В12 є слово чи сполучення слів. Впишіть відповіді спочатку в текст роботи, а потім перенесіть їх у бланк відповідей №1 справа від номера відповідного завдання, починаючи з першої клітинки, без пробілів і будь-яких додаткових символів. Кожну букву пишуть в окремій клітинці згідно з наведеними у бланку зразками.

В8 Назвіть прізвища автора поданого уривку з балади «Причинна».
Відповідь: _____.

В9 До якого виду лірики умовно можна віднести поданий уривок?
Відповідь: _____.

В10 Визначте розмір, яким написано поезію (не вказуючи кількість стоп).
Відповідь: _____.

В11 З наведеного нижче переліку виберіть три назви художніх засобів та прийомів, що використані автором у рядках. Номери вкажіть у порядку зростання.

І блідний місяць на ту пору
Із хмари де-де виглядав,
Неначе човен в синім морі
То виринав, то потопав.

- 1) поетичне звертання
- 2) метафора

- 3) гіпербола
- 4) порівняння
- 5) епітет

Відповідь:

--	--	--

Впишіть відповідні номери у таблицю і перенесіть у бланк відповідей №1.

В12 Вкажіть спосіб римування поезії.

Відповідь: _____.

Для виконання завдань С3 і С4 використовуйте бланк відповідей №2. Запишіть спочатку номер завдання, а потім дайте відповідь на питання обсягом 5-10 речень. Відповіді записуйте чітко і розбірливо.

С3 Проаналізувавши фрагмент із балади «Причинна», вкажіть, які художні засоби близькі до народнопісенної творчості.

С4 У яких ліричних творах української літератури відображена краса природи? У чому ці твори перекликаються з поезією Т.Г. Шевченка?

Частина 3

Для виконання завдання частини 3 використовуйте бланк відповідей №2. Виберіть тільки ОДНЕ з наведених нижче завдань (С5.1, С5.2, С5.3). У бланку відповідей запишіть номер вибраного вами завдання. Дайте повну розгорнуту відповідь на проблемне питання (обсяг не менше 200 слів), використовуючи необхідні теоретично-літературні знання, опираючись на літературні твори, позицію автора і по можливості розкриваючи власне бачення проблеми. Відповідь записуйте чітко й розбірливо.

С5.1 Торжество народної етики в п'єсі «Наталка Полтавка» І. Котляревського.

С5.2 Духовні цінності людини в поезії Ліни Костенко.

С5.3 Тема Великої Вітчизняної війни у повісті Петра Вершигори «Люди з чистою совістю».